

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้มี ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐนั้น ปรากฏว่าในกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวเกิดปัญหาขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เช่น ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้สรรหาหรือคัดเลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาด องค์กรผู้ทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหาเพื่อให้การสรรหาเป็นไป อย่างถูกต้องและมีความชอบธรรม ในปัจจุบันแม้ศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นองค์กรผู้ทำหน้าที่ ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหาโดยอาศัยฐานอำนาจตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ (กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญ) ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสรรหาได้ครอบคลุมทุกกรณี จึงได้นำปัญหา ดังกล่าวมาเป็นวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งในการศึกษานี้จะได้ศึกษาถึงลักษณะของการ กระทำขององค์กรผู้ทำหน้าที่สรรหา คัดเลือก ตลอดจนองค์กรผู้ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำ โดยจะแยกพิจารณาเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาหรือ ขั้นตอนการสรรหาหรือคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาล และขั้นตอนการแต่งตั้งโดยวุฒิสภา รวมถึงการพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมาย ของกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วย

จากการศึกษาพบว่า ในขั้นตอนการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา อำนาจที่เป็น ฐานของการกระทำของคณะกรรมการสรรหาได้รับการบัญญัติไว้ทั้งในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการยากที่จะพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการสรรหามี ลักษณะเช่นไร แต่เมื่อได้พิจารณาจากลักษณะเนื้อหาของการกระทำของคณะกรรมการสรรหา แล้วจะเห็นได้ว่ามีเนื้อหาในทางปกครองอันเป็นการกระทำที่อาศัยฐานอำนาจจากพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ จึงมีลักษณะเป็นการกระทำในทางปกครองและควรจะถูกอยู่ภายใต้การ ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายโดยศาลปกครอง กรณีนี้จะแตกต่างจากการดำเนินการของที่ ประชุมของศาลและวุฒิสภา เนื่องจากองค์กรทั้งสองเป็นองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งและได้รับ อำนาจจากรัฐธรรมนูญเพียงอย่างเดียว มิได้มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญเหมือนเช่นคณะกรรมการสรรหา การดำเนินการใดๆของที่ประชุมใหญ่ของ ศาลหรือวุฒิสภาในกระบวนการสรรหาจึงมีลักษณะเป็นการกระทำทางรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจอยู่

ภายใต้การควบคุมตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญได้ อย่างไรก็ตามการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะเข้ามา
มีอำนาจในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหา จะต้องปรากฏว่ามี
บทบัญญัติมอบอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดแจ้ง ซึ่งในปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติ
ของกฎหมายใดที่มอบอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญกระทำเช่นนั้นได้ และในสภาพความเป็นจริง
แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาปัญหาความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหาโดย
อาศัยฐานอำนาจตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
ได้ เนื่องจากมาตรา 266 เป็นเรื่องปัญหาความขัดแย้งในอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตาม
รัฐธรรมนูญที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจเพียงชี้ว่าอำนาจหน้าที่ในเรื่องที่รับไว้วินิจฉัยเป็นของ
องค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น หากมีอำนาจก้าวล่วงไปวินิจฉัยในประเด็นอื่นไม่ ทำให้ไม่สามารถ
ตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้ทุกกรณี ผู้เขียนจึงได้เสนอให้ศาลปกครองเข้ามาเป็นองค์กรผู้
ทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของคณะกรรมการสรรหา และให้
ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรผู้ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหาในขั้นตอน
ของที่ประชุมใหญ่ของศาลและวุฒิสภา โดยเพิ่มบทบัญญัติให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญใน
การควบคุมความชอบด้วยกฎหมายนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดแจ้ง